

Et tredje standpunkt.

Ulik bakgrunn – Felles framtid

SVs integreringspolitiske plattform

Innholdsfortegnelse

5	Innledning	2
6	Bosetting	4
7	Oppvekst, barnehager, utdanning	5
8	Barnevern.....	5
9	Barnehager og utdanning.....	5
10	Morsmål.....	7
11	Språk og arbeid	7
12	Språk.....	7
13	Arbeid.....	9
14	Likestilling	10
15	Økt yrkesdeltakelse blant minoritetskvinner.....	11
16	Sosial kontroll.....	11
17	Diskriminering av LHBT-personer.....	11
18	Vold i nære relasjoner.....	12
19	Velferd og sosial boligbygging	13
20	En mangfoldig velferdsstat.....	13
21	Bolig og arealplanlegging.....	14
22	Rasisme, diskriminering og ekstremisme	15
23	Islamofobi og antisemittisme.....	15
24	Utelivsdiskriminering.....	15
25	Rasistisk vold.....	15
26	Ekstremisme.....	16
27	Samfunnsrett, politisk deltakelse og frivillighet	16
28	Dobbelt statsborgerskap.....	18
29	Trosfrihet og ytringsfrihet	18

30

31

32

33 **Innledning**

34 SVs mål er et solidarisk og inkluderende samfunn, der alle har like muligheter og frihet
35 til å leve sine liv slik de selv ønsker uansett tro, etnisitet eller kulturell bakgrunn. Vi
36 ønsker et flerkulturelt samfunn uten diskriminering og med stort rom for mangfold. SVs
37 inkluderingspolitikk baserer seg på tre prinsipper: respekt for ett sett med
38 grunnleggende, ufravikelige fellesverdier, bekjempelse av klasseforskjeller og kamp mot
39 diskriminering og rasisme.

40 To motstridende syn har dominert integreringsdebatten. På den ene siden de som mener
41 at minoritetene skal bli mest mulig like majoriteten og dermed må gi slipp på sin
42 identitet. Og på motsatt side standpunktet om at forskjellige kulturer i et samfunn skal
43 dyrke hvert sitt særpreg og ha sine egne verdier og levemåter, også når disse går på
44 bekostning av grunnleggende fellesverdier. SV arbeider for et tredje standpunkt i
45 integreringspolitikken.

46 Det tredje standpunkt handler om å insistere på et samfunn med et sett med felles
47 rettigheter og plikter i bunn, der det samtidig er rom for store forskjeller i levemåte,
48 kultur og religion. SV mener mangfold er en styrke, og gjør det norske samfunnet rikere
49 på kunnskap, kulturuttrykk, meninger og livssyn.

50 Samfunnet skal bygges på felles verdier som demokrati, likestilling, antirasisme,
51 menneskerettigheter, ytringsfrihet og rettferdig fordeling. Vi vil bekjempe alle forsøk på
52 å bryte med disse verdiene, også når det begrunnes med religion eller kultur. Det er
53 feilslått å la religiøse eller kulturelle begrunnelser gå foran disse fellesverdiene.

54 Nøkkelen til vellykket integrering er å sikre alle mennesker som lever i Norge arbeid,
55 utdanning og mulighet til å delta i samfunnet, kombinert med en sterk velferdsstat.
56 Minoritetsbefolkningen har generelt dårligere levekår sammenlignet med resten av
57 befolkningen. Både målrettede tiltak som språkopplæring og kvalifisering til
58 arbeidsmarkedet, og universelle ordninger for å bekjempe frafall i videregående skole og
59 skaffe billige barnehageplasser til alle, er viktige virkemiddel i integreringspolitikken.
60 Gode velferdsordninger skal forhindre at innvandrere blir en ny underklasse.

61 Arbeidsløshet og store sosiale forskjeller skaper grobunn for økende sosiale problemer,
62 segregering, fremmedhat og rasisme. Bekjempelse av klasseforskjeller er derfor helt
63 sentralt for å skape et tolerant samfunn og lykkes med integrering.

64 Inkludering er en toveisprosess som stiller krav om at både storsamfunnet og
65 innvandrere komme hverandre i møte. Formålet med krav kan ikke være å stenge folk
66 ute, men å inkludere flere. Myndighetene må sikre gode velferdsordninger som gir alle
67 mulighet delta i samfunnet. Arbeidsgivere må få bukt med diskriminering i arbeidslivet
68 og folk flest må mobilisere mot hverdagsrasisme. Samtidig plikter alle å gjøre en innsats
69 for å lære språk og komme i arbeid. Det er viktig at minoritetsmiljøene selv mobiliserer
70 når enkelte vil isolere seg fra samfunnet, og at hele folket mobiliserer til deltakelse på
71 fellesarenaer som foreldremøter, idrettslag, frivillige organisasjoner og til deltakelse i
72 valg.

73 Minoritetsbefolkningen er ikke en ensartet gruppe, men består av mennesker med svært
 74 ulike erfaringer, bakgrunner og rettigheter, og har rett til å bli behandlet som
 75 enkeltindivider. Asylsøkere, flyktninger, arbeidsinnvandrere, ekteskapsinnvandrere, au-
 76 pairer og studenter har ulike utfordringer og ulike forutsetninger for å trives og tilpasse
 77 seg til det norske samfunn. Dette mangfoldet må integreringspolitikken ta inn over seg,
 78 samtidig som den må ta opp i seg de felles utfordringene innvandrere står overfor.

79 Kunnskap skal ligge til grunn for SVs integreringspolitikk. Kunnskapen vi allerede har
 80 om integrering viser oss to ting. For det første at det går bedre med integreringen enn
 81 det de fleste tror. Andelen innvandrere i arbeid øker, og det er flere ungdom med
 82 minoritetsbakgrunn som tar høyere utdanning enn i befolkningen for øvrig. For det
 83 andre at det finnes det reelle problemer som krever politisk mobilisering og handling, og
 84 som venstresiden må ta på alvor. SV ønsker en integreringspolitikk som sikrer alles
 85 frihet til å ta selvstendige valg og å få delta i samfunnet gjennom utdanning og arbeid.

86 I perioden 2014-2017 vil SV prioritere arbeidet med:

87 **a) Raskere bosetting**

88 I dag venter altfor mange personer som har fått oppholdstillatelse på å bli bosatt i en
 89 kommune. Å bli boende på asylmottak i årevis kan skade både helsa og evnen til å klare
 90 seg selv, og det er passiviserende og demotiverende. Det er helt avgjørende for den
 91 enkeltes livskvalitet og god integrering å sørge for raskere bosetting.

92 SV mener derfor det trengs en ny bosettingsordning der staten kommer til enighet med
 93 kommunene om kostnadene ved å ta i mot flyktninger, kommunene blir enige om et
 94 felles mål om hvor mange flyktninger de skal ta i mot til sammen, og hvor mange som
 95 skal til hver kommune.

96 SV ønsker at flyktninger selv skal kunne velge hvilken kommune de skal bo i, såkalt
 97 selvbosetting. SV vil åpne for at også selvbosatte flyktninger får rett på
 98 introduksjonsprogram i kommunen de har flyttet til. Gjennom selvbosetting kan
 99 flyktninger i større grad selv ta ansvar for å påvirke livssituasjonen, bostedet og
 100 fremtiden.

101 **b) Å øke innvandrerkvinnens yrkesdeltakelse**

102 Arbeid og en selvstendig økonomi er nøkkelen til kvinnefrigjøring. Økt yrkesdeltakelse
 103 for minoritetskvinner er i tillegg viktig for å bekjempe barnefattigdom og isolering av
 104 kvinner og barn i enkelte minoritetsmiljøer. SV vil styrke norskopplæringen, få til
 105 enklere godkjenningsordninger for medbrakt kompetanse og styrke det oppsøkende
 106 arbeidet rettet mot kvinner med innvandrerbakgrunn. Kommunene må drive
 107 oppsøkende virksomhet for tilbud om barnehageplass og SFO.

108 **c) Å forsterke arbeidet mot rasisme og diskriminering**

109 Selv om det er forbudt, opplever en høy andel av minoritetsbefolkningen å bli
 110 diskriminert på bakgrunn av sin tro, kultur eller hudfarge. SV vil motarbeide
 111 diskriminering der det skjer, som på boligmarkedet, i arbeidslivet og i utelivet, gjennom
 112 en skjerping av regelverket mot diskriminering og en streng håndheving av lovverket.

113 Vi har alle et ansvar for å mobilisere mot hverdagsrasismen der vi jobber og bor.
 114 Rasisme og diskriminering må bekjempes gjennom lovgivning, og gjennom økt forståelse
 115 og kontakt mellom mennesker. Faktabaserte debatter og dialog om ulike sider ved
 116 innvandring og integrering er viktig for å bekjempe rasisme og diskriminering.

117 **c) Å hindre sosial kontroll og vold i nære relasjoner**

118 SV er et feministisk parti, og kjemper for at alle i Norge skal kunne ta egne frie valg.
 119 Når mennesker undertrykkes og utsettes for sosial kontroll begrunnet i religion eller
 120 kultur, er det samfunnets oppgave å stille opp, både for å ta direkte oppgjør med
 121 undertrykking og for å støtte dem som kjemper for sin egen frihet. SV vil jobbe for å
 122 bedre beskyttelsen for dem som blir utsatt for trusler eller angrep. Organisasjoner som
 123 jobber mot vold og sosial kontroll i minoritetsmiljøene må få økonomi til å jobbe mer
 124 aktivt.

Dissens:

Et mindretall i sentralstyret (Fiskaa, Hammer, Olsen) ønsker å stryke linje 117-123.

125

126 **Bosetting**

127 Mange tusen (*4.900 pr 31.juli 2014*) personer sitter på asylmottak og venter på å bli
 128 bosatt i en kommune. De har fått opphold i Norge, men får ikke noe sted å bo. Både den
 129 enkelte flyktning og det norske samfunnet taper på dette. Derfor trengs en ny
 130 bosettingsordning.

131 SV ønsker en ny ordning der staten først må komme til enighet med kommunene om
 132 kostnadene ved å ta i mot flyktninger. Når dette er klart, må kommunene bli enige om et
 133 felles mål om hvor mange flyktninger de skal ta i mot til sammen, og hvor mange som
 134 skal til hver kommune. I tillegg bør staten gis rett til å fordele flyktninger i kommuner,
 135 dersom kommunene ikke når målene om bosetting.

136 Personer som flytter fra en kommune hvor de har vedtak om introduksjonsprogram, skal
 137 kunne fortsette introduksjonsprogrammet i kommunen de flytter til, uavhengig av
 138 grunnlaget for flyttingen. Integreringstilskuddet må da overføres til den nye kommunen.

139 I dag kan flyktninger som finner jobb og er selvhjulpne, bo hvor de vil, men da har de
 140 ingen rett til introduksjonsprogram. Det har heller ikke eventuelle familiemedlemmer.
 141 SV vil åpne for at kommunene blir pliktig å tilby introduksjonstilbud til flyktninger som
 142 selv finner seg et sted å bo. Flyktninger som bosetter seg i distriktskommuner bør få økt
 143 støtte.

144 **SV vil:**

- 145 • Ha en ny bosettingsordning hvor staten blir enig med kommunene om kostnaden,
 146 og så må kommunene forplikte seg til et nødvendig antall og avtale fordelingen
 147 seg i mellom.

- 148 • At bosetting av flyktninger skjer i nært samarbeid med NAV og i samhandling
- 149 med arbeidslivet lokalt, slik at flyktninger kan delta i arbeidslivet så fort som
- 150 mulig.
- 151 • At staten belønner kommuner som inngår langvarige avtaler om bosetting.
- 152 • At det innføres et mål om at bosetting i en kommune skjer innen hundre dager
- 153 fra asylsøknaden tas til behandling, dersom oppholdstillatelse gis.

154 **Oppvekst, barnehager, utdanning**

155 Alle barn har rett til en trygg og god oppvekst. Fattigdom, sykdom, sosiale problemer
 156 eller manglende norskkunnskaper gir noen barn dårligere utgangspunkt enn andre. SV
 157 vil styrke innsatsen på alle områder som bidrar til å utjevne sosiale forskjeller. Å gi alle
 158 barn gode læringsvilkår slik at de opparbeider seg kunnskap og gode grunnleggende
 159 ferdigheter på skolen, er en forutsetning for å hindre at vi får et samfunn der
 160 klasseforskjeller følger etniske skiller.

161 **Barnevern**

162 SV vil styrke barnevernet. Barn og unge med innvandrerbakgrunn får oftere hjelp fra
 163 barnevernet enn andre barn og unge. SV vil arbeide for å øke andelen ansatte med
 164 innvandrerbakgrunn i barneverntjenesten for å styrke den flerkulturelle kompetansen
 165 og gi arbeidet større legitimitet hos minoritetsfamilier. Det er nødvendig å styrke
 166 innsatsen for å forebygge omsorgsovertakelse av barn med minoritetsbakgrunn. SV vil
 167 øke rekrutteringen av fosterforeldre med minoritetsbakgrunn.

168 Enkelte barn blir tatt med ut av landet mot sin vilje. Disse barna trenger oppfølging og
 169 hjelp. SV vil derfor opprette en internasjonal avdeling i barnevernet som skal være et
 170 ressurscenter for de norske konsulatene, skoler og andre. De må også ha mulighet for å
 171 yte direkte bistand.

172 Barnevernloven gjelder for alle barn i Norge, uavhengig av oppholdsstatus. SV vil
 173 arbeide for at barnevernet også skal ha ansvaret for enslige mindreårige asylsøkere
 174 mellom 15 og 18 år.

175 **Barnehager og utdanning**

176 I et flerkulturelt Norge er barnehage og skole våre viktigste fellesarenaer hvor
 177 forskjellige religioner, kulturer, levemåter og språk møter hverandre. Barnehagen er
 178 avgjørende for å sikre at barn med minoritetsbakgrunn lærer seg norsk før de begynner
 179 på skolen, og dermed får en best mulig skolestart. Å sikre billige barnehageplasser til
 180 alle er effektiv inkluderingspolitikk. SV vil utvide ordningen med 12 timer gratis
 181 halvdagsplass i barnehagen, og ha graderte priser på barnehageplass. Det må ansettes
 182 flere tospråklige assistenter og førskolelærere.

183 SV vil arbeide for at fellesskolen bevares og styrkes. SV er skeptisk til kjønnsdelt
 184 undervisning og i mot en elevsammensetning som skiller barn etter etnisk bakgrunn.
 185 Klassedeling og annen organisering i skolen skal kun ha en pedagogisk begrunnelse. SV
 186 ønsker å fjerne ordningen med skolegudstjeneste.

187 Skoler med elever som trenger ekstra oppfølging må få en større andel av
188 skolebudsjettene enn i dag. SV vil styrke den flerkulturelle kompetansen til rådgiverne i
189 skolen, ansette flere minoritetsrådgivere, og rekruttere flere lærere med
190 minoritetsbakgrunn. Skolens innhold må videreutvikles med hensyn til å gjenspeile en
191 flerkulturell virkelighet.

192 SV mener at foreldrenes økonomi ikke skal stå i veien for at barn skal kunne delta på
193 viktige integreringsarenaer og vil derfor gå inn for en times gratis SFO daglig med
194 målrettet leksehjelp, fysiske aktiviteter og kulturaktiviteter. På sikt er SVs mål at SFO
195 skal være et gratis tilbud.

196 SV deler Barneombudets bekymring for barn i ulike isolerte trossamfunn i Norge. SV
197 ønsker en gjennomgang av hvilke fritak som gis fra grunnskoleundervisning basert på
198 foreldrenes religiøse oppfatninger.

199 Foreldre som tar barn ut av skolen over lengre tid uten at dette er forhåndsgodkjent, må
200 følges tett opp av skole og barnevern før eventuelle sanksjoner iverksettes. Dersom en
201 slik oppfølging ikke gir resultater, vil SV at kutt i barnetrygden iverksettes som et tiltak
202 for å sikre barnas rettigheter. SV går inn for et nasjonalt skoleregister, som sikrer at
203 barn som kommer tilbake til Norge fra lengre utenlandsopphold blir registrert slik at de
204 får sin rettmessige skolegang.

205 SV vil legge til rette for at tolketjenesten skal være tilgjengelig ved foreldremøter og
206 elevsamtaler for å sikre at ikke manglende språkkunnskaper hindrer kontakt mellom
207 foreldre og skole. Barn skal slippe å fungere som tolk mellom foreldre og ansatte i
208 skolen.

209 På grunn av bosettingsmønsteret har det de siste tiårene vært en tendens til sterkere
210 segregering i skoler og barnehager i Oslo, Drammen og enkelte andre byer. SV ønsker å
211 vurdere ulike tiltak for å hindre segregering, som for eksempel justering av
212 inntaksområder for barnehager og skoler. SV er i mot å innføre bussing av elever mot
213 foreldre og elevers eget ønske.

214 Mange elever, særlig de med minoritetsbakgrunn, har vansker med å få lærlingplass.
215 Det trengs et krafttak for å øke antallet lærlingplasser, og kommunale og statlige
216 arbeidsplasser må ta et særlig ansvar for å sikre lærlingplasser til minoritetsspråklige
217 elever.

218 Ungdom med minoritetsbakgrunn tar i større grad høyere utdanning enn ungdom totalt
219 sett. Det har vært en sterk økning i denne gruppa, særlig blant jenter. Samtidig viser
220 nasjonale prøver i skolen at elever med minoritetsbakgrunn har dårligere læringsutbytte
221 enn andre elever. Unge med innvandrerbakgrunn er overrepresenterte blant dem som
222 ikke fullfører videregående opplæring. Dette gjelder særlig guttene. SV ønsker en skole
223 der alle elever følges opp tett gjennom hele skoleløpet og får den hjelpen de trenger.
224 Gjennom tidlig innsats vil SV gi alle barn et godt grunnlag for livslang læring. Vi ønsker
225 en mer praktisk og variert ungdomsskole og en styrket satsing på yrkesfag. SV vil styrke
226 ungdomsgarantien med mål om at lediggående ungdom under 25 år skal få tilbud om
227 jobb, utdanning eller aktivitet innen 3 måneder.

228 **Morsmål**

229 God kunnskap i eget morsmål er en forutsetning for at barn skal kunne lære seg andre
230 språk. Morsmål har en positiv verdi som en kilde til identitet, gir tilgang til flere
231 kulturer og muliggjør kontakt med slekt. Flerspråklighet er en ressurs både for den
232 enkelte og for fellesskapet. SV mener derfor at alle barn som ønsker det, så langt som
233 praktisk mulig, skal tilbys morsmålsopplæring på forskjellige nivåer.

234 Mennesker med flerkulturell og tospråklig bakgrunn er en ressurs for det norske
235 samfunnet. SV vil styrke og nyttiggjøre morsmålsferdighetene til ungdom gjennom
236 bevisst satsing på å rekruttere ungdom med flerkulturell bakgrunn til yrker som krever
237 flerkulturell forståelse.

238 **SV vil:**

- 239 • Styrke barnevernet, og arbeide for å øke andelen ansatte med
240 innvandrerbakgrunn i barneverntjenesten.
- 241 • SV vil utvide ordningen med 12 timer gratis halvdagsplass i barnehagen
- 242 • Trappe opp tilbudet om gratis skolefritidsordning (SFO) til en time daglig.
- 243 • Styrke den flerkulturelle kompetansen til rådgiverne i skolen, ansette flere egne
244 minoritetsrådgivere, og rekruttere flere lærere med minoritetsbakgrunn.
- 245 • At all ungdom under 25 år tilbys en jobbgaranti, utdanning eller aktivitet.
- 246 • Øke innsatsen for å rekruttere ungdom med flerkulturell bakgrunn til yrker som
247 krever flerkulturell forståelse.
- 248 • Gi alle barn som ønsker det, så langt som praktisk mulig, tilbud om
249 morsmålsopplæring.

250 **Språk og arbeid**

251 **Språk**

252 Å beherske språket i det samfunnet en bor i, er en forutsetning for å klare seg godt.
253 Språket er nøkkelen til kontakt med andre, til vennskap, til forståelse av kultur og for å
254 kunne beherske en jobb.

255 SV mener at også arbeidsinnvandrere og familiegjenforente skal få tilbud om
256 norskopplæring. Språkopplæring må gjerne kombineres med praktisk læring – enten
257 yrkesbasert, hobbybasert eller i andre praktiske sammenhenger. Det er viktig at
258 prøvene som brukes i opplæring i norsk og samfunnskunnskap er godt kjent for
259 arbeidsgivere og andre utdanningsinstitusjoner slik at de fungerer som dokumentasjon
260 på norskkunnskaper.

261 Det må tilrettelegges bedre for norskopplæring på arbeidsplasser, og innsatsen for
262 voksenopplæring og etter- og videreutdanning for personer med minoritetsbakgrunn må
263 styrkes. Språktest og samfunnsfagsprøve skal ikke være forutsetning for
264 statsborgerskap.

265 Ikke alle blir kvalifisert for arbeid eller utdanning i løpet av introduksjonsprogrammets
266 maksvarighet på tre år. SV foreslår derfor at introduksjonsordningen utvides med flere

267 år for å oppnå kvalifisering for de med spesielle utfordringer i forhold til skolegang og
268 kvalifisering.

269

270 **SV vil:**

- 271 • At alle innvandrere skal få gratis eller rimelig tilbud om norskopplæring.
- 272 • Forbedre tilskuddsordningen med utviklingsmidler for å styrke kommunenes
- 273 arbeid med introduksjonsprogram og opplæring i norsk og samfunnskunnskap.
- 274 • At opplæringen i norsk og samfunnskunnskap gjøres fleksibel slik at det blir
- 275 mulig å gjennomføre opplæringen i sammenheng med arbeid eller utdanning, og
- 276 at tilskuddet til opplæringen økes.
- 277 • At introduksjonsprogrammet utvides til flere år når særlige grunner taler for det.
- 278 • Utvikle og styrke høyskole- og universitetsbaserte norskkurs for personer med
- 279 høyere utdanning, for å knytte norskopplæringen mer opp til den utdanningen
- 280 personen allerede har.

281 **Arbeid**

282 Mennesker med minoritetsbakgrunn bidrar stort til den økonomiske utviklingen i Norge.
 283 SV vil sikre at mennesker med minoritetsbakgrunn ikke blir diskriminert og får tilgang
 284 til de jobbene de er kvalifisert for.

285 Arbeid og språkkunnskaper er nøkkelen til å bli en aktiv deltaker i samfunnet. Det er
 286 derfor en stor utfordring for inkluderingen at arbeidsløsheten blant innvandrere er
 287 langt høyere enn nivået i befolkningen for øvrig, selv om det er store variasjoner mellom
 288 ulike grupper. Personer med minoritetsbakgrunn har i tillegg lavere organisasjonsgrad,
 289 mindre faste arbeidsforhold og er særlig sårbare i økonomiske krisetider. SV mener at
 290 tiltak for å fremme norskkunnskaper og kompetanseutvikling for
 291 minoritetsbefolkningen må prioriteres.

292 SV mener det må gjøres enklere å få godkjent utdanning og relevant arbeidserfaring fra
 293 utlandet. Det må etableres ordninger for å bidra til relevant arbeid for
 294 minoritetspersoner med høyere utdanning. NAV må styrkes slik at de kan drive aktiv
 295 arbeidsformidling, rådgivning og oppfølging overfor arbeidsgivere for å få ned
 296 arbeidsløshet blant minoritetsbefolkningen.

297 SV vil arbeide for bedre oppfølging fra introduksjonsprogrammene i overgang til
 298 arbeidsmarkedet. Spesielt i distriktene er det et problem med fraflytting etter endt
 299 introduksjonsprogram på grunn av mangel på arbeids- og praksisplasser. Også
 300 næringslivet må vise samfunnsansvar ved å legge til rette for inkludering av minoriteter
 301 i arbeidslivet. De strenge begrensningene på å få arbeidstillatelse må mykes opp, slik at
 302 så mange som mulig kommer i arbeid raskt.

303 De fleste innvandrere kommer fra land der det å starte egen bedrift er mye vanligere
 304 enn i Norge. Det er en kjempemulighet. Vi trenger flere arbeidsskapere.
 305 Etablereropplæring må bli en del av introduksjonsprogrammet og etablererutdanning
 306 må bli tilgjengelig for dem som trenger det.

307 Diskriminering på arbeidsmarkedet er utbredt. Særlig ikke-vestlige arbeidssøkere blir
 308 utsatt for at arbeidsgivere driver systematisk forskjellsbehandling, og blir valgt bort selv
 309 om de er overkvalifisert for stillingen. SV vil styrke arbeidet mot diskriminering i
 310 arbeidslivet både når det gjelder ansettelse og avansering. Den statlige ordningen hvor

311 man innkaller minst en innvandrere til intervju dersom det finnes kvalifiserte søkere, må
 312 utvides til også å omfatte kommunale og fylkeskommunale stillinger. SV vil innføre
 313 kvotering av minoritetspråklige arbeidssøkere ved ansettelse i offentlig sektor, og vil
 314 pålegge all offentlig virksomhet å ha rekrutteringsplaner for personer med
 315 minoritetsbakgrunn. Kommuner eller andre offentlige arbeidsgivere må ikke stille
 316 formelle språkkrav som ikke står i samsvar til den jobben som skal utføres.
 317 Antidiskriminerings-bestemmelser må inn i lov om offentlige anskaffelser og i regelverk
 318 for kjøp av varer og tjenester.

319 I et arbeidsmarked med sosial dumping forsterkes problemene for de som ellers opplever
 320 diskriminering i arbeidslivet. De senere årene har stor arbeidsinnvandring ført til press
 321 på norske lønns- og arbeidsvilkår. Midlertidige ansettelse, innleid arbeidskraft og
 322 lavere organiseringsgrad truer tryggheten i det norske arbeidslivet. Sosial dumping må
 323 bekjempes gjennom aktive tiltak. Dette gjelder både økt myndighetskontroll, rettigheter
 324 til fagbevegelsen og allmenngjøring av tariffavtaler. SV går inn for at penger tjent ved
 325 sosial dumping, skal kunne inndras.

326 **SV vil:**

- 327 • Gjøre det enklere å få godkjent utdanning og relevant arbeidserfaring fra
 328 utlandet.
- 329 • At asylsøkere får midlertidig arbeidstillatelse mens de venter på å få behandlet
 330 asylsøknaden.
- 331 • Pålegge all offentlig virksomhet å ha rekrutteringsplaner for personer med
 332 minoritetsbakgrunn og innføre kvotering av minoritetspråklige arbeidssøkere
 333 ved ansettelse i offentlig sektor.
- 334 • At det innføres mentorordninger og målrettede ordninger som gir innvandrere
 335 hjelp til jobbsøking.
- 336 • Sikre at verneombud og tillitsvalgte gis økt kompetanse for å avdekke
 337 forekomster av diskriminering, og for å gi god veiledning og oppfølging av de som
 338 opplever diskriminering.
- 339 • At Likestillings- og diskrimineringsombudet skal håndheve forbudet mot
 340 trakassering.

341 **Likestilling**

342 Kampen for likestilling handler om å kreve at alle slutter opp om universelle rettigheter.
 343 Alle kvinner i Norge skal kunne ta egne frie valg og være økonomisk selvstendige. De
 344 viktigste tiltakene for å bedre minoritetskvinnens situasjon er derfor de universelle
 345 tiltakene som styrker alle kvinners rettigheter, slik som rett til arbeid, omsorg for barn
 346 eller frihet fra vold. SV vil delta i kampen for kvinnefrigjøring som kjempes i alle
 347 miljøer, og være en utålmodig pådriver for likestilling. SV arbeider for å styrke kvinners
 348 rett til utdanning og arbeid, men kampen for likestilling handler også om å endre
 349 tradisjonelle kjønnsroller og konservative holdninger som innskrenker kvinners rett til å
 350 bestemme over eget liv.

351 **Økt yrkesdeltakelse blant minoritetskvinner**

352 Stor kvinnelig deltagelse i yrkeslivet, med den selvstendighet og samfunnsposisjon det
 353 medfører, er den viktigste forutsetningen for likestilling. Økt yrkesdeltakelse for
 354 minoritetskvinner er et sentralt tiltak for å bekjempe barnefattigdom og vil styrke
 355 inkluderingen ved å bekjempe isolering av kvinner og barn. Ikke-vestlige
 356 minoritetskvinner er ofte mer utsatt i arbeidslivet fordi de er lite organiserte, og de
 357 jobber generelt i bransjer med usikre arbeidsforhold og i jobber med dårlige
 358 forutsetninger for samhold. SV vil utvide ordningen Jobbsjansen, som er særlig rettet
 359 inn mot å sikre kvinner med minoritetsbakgrunn mulighet til å kvalifisere seg for
 360 arbeidslivet, til flere steder i landet. Det bør tilbys gratis norskopplæring ved
 361 familieetablering og -gjenforening.

362 Minoritetsbefolkningen bruker kontantstøtte i større grad enn befolkningen for øvrig, og
 363 det fører til at flere kvinner med minoritetsbakgrunn holdes utenfor arbeidslivet, og
 364 færre barn med minoritetsbakgrunn går i barnehage. SV vil avvikle kontantstøtten, og
 365 gjennomgå eventuelt andre velferdsordninger som kan ha negative konsekvenser for
 366 integreringen.

367 **Sosial kontroll**

368 I enkelte minoritetsmiljøer er mangelen på likestilling større enn i befolkningen ellers.
 369 Dette kan gi seg utslag i mangel på selvbestemmelse, begrensninger i kontakt og
 370 deltagelse i samfunnslivet, men også vold og tvang begrunnet i tradisjon og kultur.
 371 Åpenhet og ærlighet om slike realiteter er en forutsetning for å kunne løse problemene.
 372 SV arbeider for at alle kvinner fullt ut skal likestilles i samfunnet. Det innebærer at
 373 kvinnene får større muligheter til utdanning og arbeid, og med det blir økonomisk
 374 uavhengige. Men det handler også om å endre tradisjonelle kjønnsroller og motarbeide
 375 konservative holdninger som innskrenker kvinners rett til selv å bestemme rammene for
 376 sitt eget liv.

377 Mange kvinner med minoritetsbakgrunn møter doble barrierer. Både i form av sosial
 378 kontroll i eget miljø og storsamfunnets fordommer mot deres opphav. SV vil gå i front i
 379 kampen mot alle former for moralpoliti og diskriminering som begrenser kvinners frihet
 380 i det offentlige rom.

381 SV mener ansiktsdekkende religiøse plagg er kvinneundertrykkende, fordi det reduserer
 382 kvinnens handlefrihet og handler om sosial kontroll over kvinner. SV mener likevel at et
 383 forbud mot bruk av slike plagg i offentligheten vil kunne virke mot sin hensikt og bidra
 384 til ytterligere isolasjon av kvinnene det gjelder, bryte med liberale prinsipper og kunne
 385 komme i strid med menneskerettighetene.

386 **Diskriminering av LHBT-personer**

387 Mange LHBT-personer møter intoleranse, diskriminering, trusler og vold i sine
 388 respektive minoritetsmiljøer. Mange er særlig utsatt fordi mye av diskrimineringen er
 389 skjult for majoritetssamfunnet og fordi mange utsettes for multippel diskriminering, for
 390 eksempel fordi de er lesbiske, kvinner og minoriteter. SV vil arbeide for større aksept for
 391 lesbiske, homofile, bifile og transpersoner i etniske minoritetsmiljøer og religiøse miljøer,

392 blant annet gjennom holdningsskapende arbeid. Introduksjonsprogrammet må ha
393 opplæring i LHBT-rettigheter.

394 SV mener Norge i større grad må utvide bruken av opphold på humanitært grunnlag for
395 LHBT-personer basert på anbefalinger fra FNs høykommissær for flyktninger. I dag er
396 ikke mottakene rustet til å ivareta sikkerheten og interessene til LHBT-asylsøkere.
397 Derfor mener SV at LHBT-asylsøkere bør kunne bo på mottak som har
398 spesialkompetanse på LHBT-feltet.

399 **Vold i nære relasjoner**

400 Vold mot kvinner er et hinder for likestilling og krenker kvinners fundamentale
401 rettigheter og friheter. Bruken av norske krisesentre er i endring. Andelen av kvinner
402 med minoritetsbakgrunn som benytter seg av krisesentrenes botilbud er økende, og
403 utgjør nå mer enn halvparten av brukerne. Overgriperne er både etnisk norske menn og
404 minoritetsmenn.

405 SV vil bedre tilbudet for voldsutsatte kvinner, blant annet gjennom omvendt voldsalarm,
406 god bemanning og kompetanse på krisesentrene. Politiet og rettsvesen må få mer
407 kompetanse på vold i nære relasjoner og prioritere disse sakene høyere enn i dag. Siden
408 minoritetskvinner i mindre grad har egen inntekt enn etnisk norske kvinner har de
409 færre muligheter til å bryte ut av voldelige forhold. En styrkning av minoritetskvinners
410 muligheter til å bli økonomisk uavhengig, gjennom norskopplæring,
411 kvalifiseringsprogram, bolig og arbeid, er derfor nødvendig. Det er viktig å bevare en
412 treårig overgangsstønad for å sørge for at kvinner med barn har råd til å gå fra en
413 voldelig ektemann.

414 Innvandrerkvinner som utsettes for vold fra sine norske ektemenn er ekstra utsatt siden
415 de ofte er økonomisk avhengig av mannen og frykter at de vil miste oppholdstillatelsen
416 dersom de går fra han. Mange kvinner velger derfor å forbli i voldelige og noen ganger
417 livstruende forhold av økonomiske årsaker. Kvinner som kommer til Norge for å gifte
418 seg med norske menn må få informasjon om at de ikke mister oppholdstillatelsen om de
419 går fra en voldelig mann. SV vil fjerne treårsregelen med et system som ikke gjør
420 kvinner sårbare for overgrep og utnyttning. Norge skal ikke utvise voldsutsatte kvinner.

421 SV vil styrke satsingen på holdningsskapende arbeid mot vold rettet mot
422 minoritetsmiljøer. SV vil styrke tilbud som Reform, Alternativ til vold og andre som
423 jobber med menns konflikthåndtering, og trekke religiøse ledere og
424 minoritetsorganisasjoner med i dette arbeidet.

425 Det er behov for økt kunnskap om hvilke lover og regler som gjelder i det norske
426 samfunnet for flere med minoritetsbakgrunn. For eksempel gjelder dette i visse miljøer
427 forbudet mot fysisk avstraffelse som en del av barneoppdragelsen. Her gjelder det
428 nulltoleranse. SV vil styrke informasjonsarbeidet og opplæringen i norsk regelverk
429 gjennom økt støtte til frivillige organisasjoner som driver slikt arbeid på asylmottak og
430 voksenopplæringscentre. Dette må også inngå som en obligatorisk del i
431 introduksjonsprogrammet.

432 Vold i nære relasjoner omfatter ikke bare vold fra partner og tidligere partner, men også
 433 vold fra andre familiemedlemmer, herunder giftepress og tvangsekteskap, og vold på
 434 grunnlag av seksuell orientering. Tvangsekteskap er forbudt etter norsk lov og
 435 innebærer brudd på menneskerettighetene. Arbeidet for å bekjempe tvangsekteskap må
 436 trappes opp gjennom et bredt holdningsskapende arbeid og ved å utvide ordningen med
 437 minoritetsrådgivere på videregående skoler. Kompetansen på feltet må heves og
 438 hjelpetilbudet til ofre for tvangsekteskap må styrkes. Kampen mot tvangsekteskap må
 439 også omfatte lesbiske og homofile som tvinges inn i heterofile ekteskap.

440 Kjønnsslemlestelse er et svært grovt og straffbart overgrep. SV vil fortsette arbeidet mot
 441 kjønnsslemlestelse gjennom informasjonstiltak, en styrket skolehelsetjeneste, økt
 442 kompetanse i skoler og barnehager, og et bedre hjelpetilbud for dem som frykter eller
 443 har blitt utsatt for overgrep. Skolehelsetjenesten må tilføres ressurser for å gjennomføre
 444 en helseforebyggende samtale med alle elever. De eksisterende tiltakene mot
 445 kjønnsslemlestelse må kontinuerlig evalueres.

446 **SV vil:**

- 447 • Utvide ordningen med Jobbsjansen – oppsøkende virksomhet for å tilby
- 448 innvandrerkvinner arbeidskvalifisering og arbeidserfaring.
- 449 • Avvikle kontantstøtten, styrke barnehagetilbudet og utvide ordninger som særlig
- 450 er rettet inn mot å sikre kvinner med minoritetsbakgrunn mulighet til å
- 451 kvalifisere seg for arbeidslivet
- 452 • SV vil fjerne treårsregelen med et system som ikke gjør kvinner sårbare for
- 453 overgrep og utnytting.
- 454 • Trappe opp kampen mot tvangsekteskap gjennom et bredt holdningsskapende
- 455 arbeid og gjennom å utvide ordningen med minoritetsrådgivere på videregående
- 456 skoler.
- 457 • Følge opp handlingsplanen mot tvangsekteskap, kjønnsslemlestelse og alvorlige
- 458 begrensninger av unges frihet 2013-2016.
- 459 • Styrke kompetansen på vold i nære relasjoner i politi og rettsvesen og sørge for at
- 460 disse sakene prioriteres høyere.

461 **Velferd og sosial boligbygging**

462 En politikk for å utjevne klasseforskjeller er avgjørende for å oppnå bedre inkludering.
 463 Alle skal ha samme muligheter til arbeid, utdanning, bolig og velferd. SV vil jobbe for å
 464 utvikle velferdsstaten for å sikre at alle blir inkludert i velferdssamfunnet.

465 **En mangfoldig velferdsstat**

466 Det er viktig å sikre at offentlige tjenester er tilpasset mangfoldet i befolkningen. For
 467 eksempel vil en økende andel eldre med minoritetsbakgrunn gjøre det nødvendig å sikre
 468 flerkulturell kompetanse i eldreomsorgen. SV vil jobbe for at mer offentlig informasjon
 469 er tilgjengelig på flere språk.

470 SV vil jobbe for å øke andelen ansatte med minoritetsbakgrunn i offentlige etater for å
 471 sikre at tilbudet blir bedre tilpasset de ulike brukergruppene behov. SV vil styrke

472 tolketjenestene slik at språkbarrierer ikke skal hindre god og likeverdig behandling i det
473 offentlige tjenestetilbudet.

474 SV jobber for at flerkulturell kompetanse skal inngå som en obligatorisk del av
475 grunnutdanningen i sentrale profesjonsutdanninger som lærer-, politi-, helsepersonell-,
476 sosionom/barnevernspedagog, tollinspektører og andre.

477 Dagens ordning med fri rettshjelp er ikke god nok. Det offentlige har et særlig ansvar for
478 å sikre vanskeligstilte grupper tilgang på juridisk bistand. SV vil arbeide for at den
479 offentlige rettshjelpsordningen blir bedre ved å utvide saksfeltet det gis fri rettshjelp i,
480 erstatte dagens egenandeler og inntekts- og formuesgrenser med et progressivt
481 egenandelssystem der man ser på faktisk betalingsevne, og å øke støtten til de juridiske
482 lavterskeltilbudene.

483 For å sikre rettsprinsippet om å dømmes av likemenn, vil SV arbeide for å rekruttere
484 flere meddommere og medlemmer av meklingsorganer fra de etniske minoritetene.

485 **Bolig og arealplanlegging**

486 En god sosial boligpolitikk er forutsetningen for en god integreringspolitikk. Mangel på
487 rimelige boliger fører til at de med lavest betalingsevne utestenges fra boligmarkedet, og
488 bidrar dermed til økende sosiale forskjeller. Mange med minoritetsbakgrunn opplever i
489 tillegg diskriminering på boligmarkedet. SV vil motarbeide diskriminering på
490 boligmarkedet gjennom en streng håndheving av antidiskrimineringslovverket og
491 gjennom informasjons- og holdningsarbeid.

492 Arealplanleggingen må sikre varierte bomiljøer. Ved prosjektering av nye bomiljøer, må
493 man sørge for at det er tilstrekkelig med gode møteplasser, herunder parker,
494 lekeplasser, fotball- og basketballbaner og lokale samfunns- og bygdehus. SV vil arbeide
495 for å utvikle og oppruste boområder med dårlige levekår for å skape gode bomiljøer for
496 alle, blant annet ved å styrke Husbankens mulighet for å bidra til slikt arbeid. I tillegg
497 må det være en god geografisk spredning av kommunale boliger, og det bør kjøpes
498 kommunale boliger integrert i sameier og borettslag i større utstrekning.

499 SV arbeider for at det årlig bygges flere ikke-kommersielle utleieboliger og
500 lavinnskuddsboliger. SV vil innføre ny lov om ikke-kommersielle utleieboliger og
501 lavinnskuddsboliger for å sikre at husleie- og boligsubsidier kun går til å skaffe ungdom
502 og folk med dårlig råd et sted å bo. Tilskuddet til boligetablering må økes, og bostøtten
503 må økes ved en prioritering av barnefamilier.

504 **SV vil:**

- 505 • Øke andelen ansatte med minoritetsbakgrunn i offentlige etater.
- 506 • Jobbe for at ansatte i NAV har god flerkulturell kompetanse.
- 507 • At det årlig må bygges flere ikke-kommersielle utleieboliger og
508 lavinnskuddsboliger.
- 509 • Arbeide for å utvikle og oppruste boområder med dårlige levekår for å skape gode
510 bomiljøer for alle, blant annet ved å styrke Husbanken mulighet for å bidra til
511 slikt arbeid.

- 512 • Styrke flere av Husbankens ordninger, blant annet tilskudd til etablering i egen
513 bolig og tilskudd til utleieboliger.

514 **Rasisme, diskriminering og ekstremisme**

515 Diskriminering og rasisme er i høyeste grad en del av norsk virkelighet, men rasismen
516 har i stor grad skiftet form og uttrykk. Den vanligste rasismen i dag er mer tilslørt i
517 formen, og fremhever de kulturelle og religiøse ulikhetene. «De andre» fremstilles som en
518 gruppe med helt andre verdier og væremåter og som en trussel mot det etablerte og
519 verdifulle i ens egen gruppe. På denne måten har man nesten gjeninnført den gamle
520 rasismen bakveien, nå med kultur som forklaring i stedet for biologi.

521 SV er et antirasistisk parti, og vil bekjempe alle former for rasisme, diskriminering og
522 fremmedfrykt i samfunnet. I dag krever det mot å snakke om rasisme og diskriminering.
523 Innvandring preger samfunnsdebatten, og kommer til å gjøre det med tiltagende styrke i
524 årene som kommer. I denne debatten skal SV være en kompromissløs forsvarer for et
525 raust og inkluderende samfunn. Med utgangspunkt i grunnleggende
526 menneskerettigheter forsvarer SV alle menneskers rett på likebehandling og beskyttelse
527 mot diskriminering.

528 **Islamofobi og antisemittisme**

529 SV vil jobbe mot at en retorikk rettet mot muslimer, som spiller både på
530 gruppetenkning, grov generalisering og konspirasjonsideer, blir akseptert i norsk
531 offentlighet. SV vil gå foran mot et slikt stigmatiserende debattklima.

532 Det er også økende grunn til bekymring for antisemittiske holdninger i det norske
533 samfunnet. SV vil styrke arbeidet med å bekjempe rasisme og antisemittisme i skolen.
534 Det er nødvendig å trekke representanter for ulike trossamfunn, politi, frivillige
535 organisasjoner som arbeider med barn og unge, og ikke minst foreldre, med i dette
536 arbeidet.

537 **Utelivsdiskriminering**

538 Mange unge med innvandrerbakgrunn har opplevd diskriminering på utesteder. Dette
539 gjelder særlig unge menn med ikke-vestlig bakgrunn. SV vil styrke kontrollen med at
540 utesteder overholder forbudet mot etnisk diskriminering. SV vil skjerpe regelverket slik
541 at skjenkebevillingen skal inndras dersom det skjer gjentatt diskriminering på
542 bakgrunn av etnisitet. SV vil arbeide for at kampen mot diskriminering får et enda
543 større fokus i opplæringen politiets opplæring av dørvakter.

544 **Rasistisk vold**

545 SV vil bekjempe alle former for rasisme og rasistisk vold. Politiet må følge nøye med i
546 utviklingen i de ekstreme miljøene og ta anmeldelser av trakassering og trusler på alvor.
547 Det må arbeides for å forhindre rekruttering til nynazistiske miljøer. SV vil sikre at
548 politiet er skolert i og følger opp saker om rasisme og annen hatkriminalitet.

549 **Ekstremisme**

550 I en tid der man ser trusler fra både høyreekstreme og ekstreme islamistiske grupper,
 551 må samfunnet ta de ulike formene for ekstremisme på alvor. Det krever tiltak på ulike
 552 nivåer, der man må forebygge utbredelse av ekstremistiske holdninger, hindre
 553 rekruttering til ekstremistiske miljøer, hjelpe mennesker ut av miljøene, sørge for at
 554 lovverket er tilpasset trusselbildet på en god måte og beskytte særlig sårbare mål. Vi må
 555 ha flomlys på ekstremistiske miljøer og mer forskning på ekstremisme. Mange av
 556 løsningene SV allerede jobber for, som et sterkt fellesskap, en trygg oppvekst og gode
 557 tilbud innenfor barnevern og psykiatri, er tiltak som også forebygger ekstrem atferd som
 558 truer samfunnets sikkerhet.

559 Vi vil aldri kunne leve i et samfunn som beskytter oss hundre prosent mot
 560 terrorhandlinger. Målet må være å forebygge terrorisme, samtidig som vi ikke går til
 561 angrep på personvern og frihet for hver enkelt.

562 **SV vil:**

- 563 • Styrke arbeidet for å bekjempe rasisme, muslimhets og antisemittisme i skolen
- 564 • Skjerpe regelverket slik at skjenkebevillingen skal inndras dersom det skjer
 565 gjentatt diskriminering på bakgrunn av etnisitet
- 566 • At Likestillings- og diskrimineringsnemnda skal kunne tilkjenne oppreisning for
 567 diskriminering
- 568 • Jobbe for Exit-tiltak for å få ungdom ut av ekstreme miljøer.
- 569 • At PST og politiet har gode og effektive systemer, god oversikt og bred
 570 kompetanse i sitt forebyggende arbeid
- 571 • Jobbe for effektiv forebygging av ekstremisme gjennom barnevern, skole,
 572 inkludering og psykiatri.
- 573 • Ha strengere våpenkontroll
- 574 • Balansere sikkerhet med personvern

575 **Samfunnsmakt, politisk deltakelse og frivillighet**

576 Minoritetsbefolkningen er underrepresentert på alle områder hvor det utøves
 577 samfunnsmakt i Norge. Det er en stor utfordring for demokratiet. Uten representasjon
 578 er det vanskelig for en gruppe å både kreve sin rett og bli avkrevd sin plikt.

579 Deltakelse i forenings- og organisasjonslivet skaper fellesskap, gir opplæring i hvordan
 580 det norske demokratiet fungerer, styrker kontakten i nærmiljøet og tilrettelegger for
 581 samhandling og nettverksbygging mellom personer med innvanderbakgrunn og
 582 majoritetsbefolkningen. Personer med minoritetsbakgrunn er sterkt underrepresenterte
 583 i frivillige organisasjoner i Norge. Det derfor et mål å øke minoritetenes deltakelse. SV
 584 vil jobbe for at flere frivillige organisasjoner gjør en målrettet innsats for å øke andelen
 585 med minoritetsbakgrunn blant medlemmene, særlig blant jenter og kvinner. SV ser også
 586 foreninger med utgangspunkt i en etnisk gruppe eller nasjonalitet som et bidrag til å
 587 styrke demokrati og deltakelse. SV vil selv være en pådriver for å styrke arbeidet med å
 588 rekruttere flere personer med minoritetsbakgrunn til politiske organer og lister og vil ha
 589 egne rekrutteringsplaner for å nå dette målet i eget parti.

590 SV vil øke støtten til oppstart og drift av organisasjoner som arbeider for etnisk
591 likestilling, rettigheter og politisk skoloring av personer med minoritetsbakgrunn.
592 Kunnskap om det norske politiske systemet og påvirkningsmuligheter må bli en
593 obligatorisk del av introduksjonsordningen. Kommunene må bli flinkere til å benytte seg
594 av eksterne ressurser, som frivillige organisasjoner og politiske aktører, i
595 introduksjonsordningen. SV mener det offentlige må gi frivillige organisasjoner en
596 sterkere rolle i integrerings- og inkluderingsarbeidet av flyktninger, familie- og
597 arbeidsinnvandrere.

598

599 **Dobbelt statsborgerskap**

600 I en global verden blir det mer og mer vanlig at mennesker har tilhørighet i mer enn ett
601 land og én kultur. Det trenger ikke gjøre folk til mindre lojale borgere av Norge. Vårt
602 fellesskap skal ha rom for mange måter å være norsk på. SV vil åpne opp for muligheten
603 til å erverve dobbelt statsborgerskap som et viktig skritt mot et mer åpent og
604 inkluderende samfunn med forståelse og aksept for en befolkning som har tilknytning til
605 opptil flere land og kulturer. SV vil redusere vilkåret om botid til 5 år for å erverve
606 statsborgerskap.

607 **SV vil:**

- 608 • Styrke arbeidet med å rekruttere flere personer med minoritetsbakgrunn til
609 politiske organer og lister.
- 610 • Øke støtten til oppstart og drift av organisasjoner som arbeider for etnisk
611 likestilling, rettigheter og politisk skolering av personer med
612 minoritetsbakgrunn.
- 613 • Utvikle og støtte tiltak for økt valgdeltakelse fra minoritetene.
- 614 • Gi frivillige organisasjoner en sterkere rolle i integrerings- og
615 inkluderingsarbeidet av flyktninger, familie- og arbeidsinnvandrere, uten at disse
616 skal overta det offentlige ansvar for integreringen
- 617 • Åpne opp for muligheten til å erverve dobbelt statsborgerskap og redusere
618 vilkåret om botid til 5 år for å erverve statsborgerskap.

619 **Trosfrihet og ytringsfrihet**

620 SV arbeider for full tros- og ytringsfrihet i en livssynsnøytral stat. Målet er at alle har
621 størst mulig frihet til å leve ut sin tro, innenfor rammen av noen klare plikter og
622 rettigheter som gjelder for alle innbyggere. SV vil aldri godta diskriminering eller
623 overgrep, uavhengig av begrunnelse.

624 Norge er et samfunn med stort religiøst mangfold og med mange som ikke bekjenner seg
625 til noen religion. Full tros- og livssynsfrihet forutsetter likestilling mellom ulike
626 religioner og livssyn, og at staten er nøytral i trosspørsmål. SV ønsker mest mulig
627 sekulære fellesarenaer for å hindre at bestemte livssyn skal dominere i så stor grad at
628 andre blir diskriminert eller skadelidende. Derfor er SV kritiske til at kristendom på ny
629 skal dominere i religionsundervisningen på skolene. Samtidig forsvarer SV
630 enkeltmenneskets rett til fritt å gi uttrykk for sin religion gjennom bruk av symboler,
631 utøvelse og tilbedelse privat og offentlig. Det er viktig at religiøse minoriteter, for
632 eksempel muslimer, opplever at de kan være både muslim og norsk, uten å tvinges til å
633 velge.

634 Det skal ligge svært tungtveiende hensyn til grunn for å innføre begrensninger i retten
635 til å bære klesplagg eller symboler som uttrykker religiøs tilhørighet. En som benytter
636 religiøse plagg eller symboler kan utøve sin myndighet som dommer, politi eller annen
637 offentlig tjenestemann på en måte som sikrer rettssikkerhet og likebehandling. Det bør
638 derfor være rom for å bruke religiøse plagg som ikke er ansiktsdekkende og symboler
639 tilpasset etatenes uniformering.

640 SV mener utdanningsinstitusjoner skal kunne kreve at lærere og elever skal vise
 641 ansiktet. På samme måte bør arbeidsgiver på den enkelte arbeidsplass ha anledning til å
 642 begrense bruk av ansiktsdekkende religiøse klesplagg i stillinger der det er saklige
 643 grunner for det.

644 SV er positive til å utvikle imam-utdanning på norske læresteder i dialog med
 645 muslimske miljøer slik at flere religiøse ledere i norske trossamfunn har bakgrunn fra og
 646 kjenner til Norge.

647 Det er viktig at alle barn uavhengig av kjønn og foreldres livssyn sikres den samme
 648 mulighet til utfoldelse i barndommen. Voksne som påtvinger barn religiøst begrunnede
 649 symboler kan være et problem i mange trossamfunn. SV vil arbeide for en aktiv dialog
 650 mellom foreldre, barn, skoler, tros- og livssynssamfunn og andre relevante
 651 organisasjoner med det formål at ingen barn skal oppleve at de pålegges å bruke
 652 religiøst begrunnede plagg eller symboler.

653 En fri samfunnsdebatt er demokratiets livsnerve. I et levende demokrati vil det alltid
 654 foregå en diskusjon om ytringsfrihetens rammer. Ytringer kan ikke frakobles enhver
 655 vurdering av hvordan de oppfattes og tolkes. Grensene for ytringens frihet skal som
 656 hovedregel defineres av etisk bevissthet, ansvarsfølelse og empati – ikke av lovverket.
 657 Det er ingen tvil om at mange ytringer i det offentlige rom i dag vanskelig kan beskrives
 658 som annet enn hets, særlig mot muslimer og jøder, men også minoriteter som homofile.
 659 Dette må møtes med aktiv kritikk av ytringene.

660 Å forsvare og styrke ytringsfrihetens kår innebærer å forsvare retten til ytringer også
 661 når de kan oppleves som sårende eller krenkende hos majoriteten eller en minoritet, og
 662 ytringer som fremmer holdninger SV vil bekjempe. Å hindre eller motarbeide at disse
 663 kommer til uttrykk i offentligheten, er ikke veien å gå for å vinne fram i kampen for
 664 mangfold, toleranse og likeverd.

665 **SV vil:**

- 666 • Tillate bruk av religiøse symboler og plagg som ikke dekker ansiktet i offentlige
 667 yrker som dommer, politi eller annen offentlig tjenestemann.
- 668 • Utvikle imam-utdanning på norske læresteder i dialog med muslimske miljøer.
- 669 • Arbeide for en aktiv dialog mellom foreldre og skolen med det formål at ingen
 670 barn skal oppleve at de pålegges å bruke religiøst begrunnede plagg eller
 671 symboler.
- 672 • Arbeide mot gjeninnføringen av kristendommens dominans i religionsfaget på
 673 skolen.